

Voorstel

Professional Doctorate

Ruimte maken in transitie:

Artistieke impulsen voor belichaamde kennis en meerduidige perspectieven in gebiedsontwikkeling

Marjolijn Zwakman
2026

Voorstel professional doctorate

Dit PD-voorstel bestaat uit zes onderdelen:

- I Persoonlijke informatie
- II PD-traject
- III Curriculum Vitae
- IV Motivatie PD-traject
- V Akkoordverklaringen
- VI Bijlage 1: Privacyverklaring

Het PD-voorstel wordt gebruikt voor de eerste twee stappen in het proces voor deelname aan het PD-traject:

Stap 1: Indienen van het PD-voorstel door de individuele PD-kandidaat ter beoordeling bij de interne beoordelingscommissie van de hogeschool (indien van toepassing).

Stap 2: Indienen van het PD-voorstel door de hogeschool ter beoordeling bij de Graduate Commissie.

Voorstel professional doctorate

I Persoonlijke informatie

Titel(s)	Master of Arts (MA), Modern Muziektheater. Koninklijk Conservatorium Den Haag. Master of Arts (MA), Autonome Beeldende Kunst. Gerrit Rietveld Academie, Sandberg Instituut. Bachelor of Arts (BA), Performance. Hogeschool Zuyd, Toneelacademie Maastricht.
Voornaam	Marjolijn
Voorletters	M.C.F.
Achternaam	Zwakman
Telefoonnummer	0648704941
Woonadres	Jan Pieterszoon Coenstraat 31 3531 EM Utrecht
E-mailadres	marjolijnzwakman@gmail.com
Geboortedatum	04-06-1985

Huidige functie	Extern kenniskringlid Lectoraat Change Management De Haagse Hogeschool, freelance kunstenaar. En losse opdrachten van wisselende opdrachtgevers.
Bedrijf/organisatie/zzp'er	Zzp'er

Voorstel professional doctorate

Aanstellingsomvang (in fte)	Opdracht voor HHS loopt t/m april 2026
Beoogde omvang PD-traject (in fte)	1,0 FTE (waarvan 0,6 in dienstverband bij HZ en 0,4 in eigen praktijk)
Beoogde startdatum PD-traject	1 september 2026
Beoogde einddatum PD-traject	31 augustus 2030

Voorgestelde begeleidingscommissie

Naam penvoerende hogeschool	HZ University of Applied Sciences
Eerste begeleidend lector hogeschool ¹	Naam: Godelieve Spaas Titel: PhD lector Organisatie: Lectoraat Kunst Cultuur Transitie (HZ University of Applied Sciences) E-mailadres: godelieve.spaas@hz.nl
Onderbouwing achtergrond/ vakgebied/werkervaring/rol in context /ervaring in begeleiden van derdecyclustrajecten (max. 100 woorden) Godelieve Spaas is lector Kunst Cultuur Transitie aan HZ University of Applied Sciences en promotor van het PD-traject. Zij promoveerde aan de University of South Africa en heeft een interdisciplinaire achtergrond in antropologie, transitiewetenschap en artistieke praktijk. Eerder was zij lector <i>Economy in Common</i> aan Avans Hogeschool. Haar onderzoek richt zich op cultuurverandering in systeemtransities en artistiek onderzoek als volwaardige kennispraktijk. Zij begeleidde meerdere promotietrajecten, zowel binnen academische als artistieke contexten, en heeft ruime ervaring in het opzetten en leiden van langdurige onderzoeksprogramma's op het snijvlak van kunst, wetenschap, beleid en samenleving.	
Tweede begeleidend lector (andere hogeschool ¹)	Naam: Falk Hübner Titel: PhD lector Organisatie: Lectoraat Artistic Connective Practices (Fontys) E-mailadres: f.hubner@fontys.nl

Voorstel professional doctorate

Onderbouwing achtergrond/ vakgebied/werkervaring/rol in context/ ervaring in begeleiden van derdecyclustrajecten (max. 100 woorden) Falk Hübner is een kunstenaar-onderzoeker op het snijvlak van muziek, performancekunst, sociaal geëngageerde en fysieke praktijken. Hij leidt het lectoraat Artistic Connective Practices aan de Fontys Academy of the Arts en is co-lector van het Fontys Centre of Expertise Arts, Culture and Embodied Change. Falk werkt rond thema's als artistieke onderzoeksmethodologie, transdisciplinariteit, zorgpraktijken, klimaatrechtvaardigheid, circulariteit en antiracisme. Falk maakt deel uit van de Sprong-groep Creating Cultures of Care en is lid van de Graduate Committee van de Professional Doctorate Arts & Creative. Momenteel begeleidt hij één PD- en drie PhD-kandidaten.	
Optioneel: Derde begeleider hogeschool²	Naam: Jacco van Uden Titel: PhD lector Organisatie: Lectoraat Change Management (De Haagse Hogeschool) E-mailadres: j.c.vanuden@hhs.nl
Onderbouwing achtergrond/ vakgebied/werkervaring/rol in context/ ervaring in begeleiden van derdecyclustrajecten (max. 100 woorden) Jacco van Uden studeerde bedrijfskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, waar hij zich specialiseerde in veranderkunde. Na zijn promotieonderzoek aan de Universiteit voor Humanistiek werkte hij als organisatieadviseur en als toekomstverkenner bij Stichting Toekomstbeeld der Techniek. Sinds 2013 is Jacco lector Change Management aan De Haagse Hogeschool. Binnen de onderzoekslijn Making Art Work onderzoekt het lectoraat hoe organisaties kunnen leren van kunst, de kunsten en kunstenaar. Zie lectoraatchangemanagement.nl. Zijn baan als lector combineert Jacco met een adviespraktijk. Ook werkt Jacco als theaterregisseur. Meer daarover op jaccovanuden.com	
Eerste begeleider vanuit werkveldorganisatie³	Naam: An Hackselmans Titel: Universiteit geschiedenis MSc. Graduaat culturele studies BSc.Toneelacademie Maastricht MA Functie: Artistiek directeur / dramaturg Organisatie: Theaterproductiehuis Zeeland E-mailadres: an@tpz.nl
Onderbouwing achtergrond/werkervaring/rol in context (max. 100 woorden) An Hackselmans is artistiek directeur van Productiehuis Zeeland en heeft ruime ervaring met	

Voorstel professional doctorate

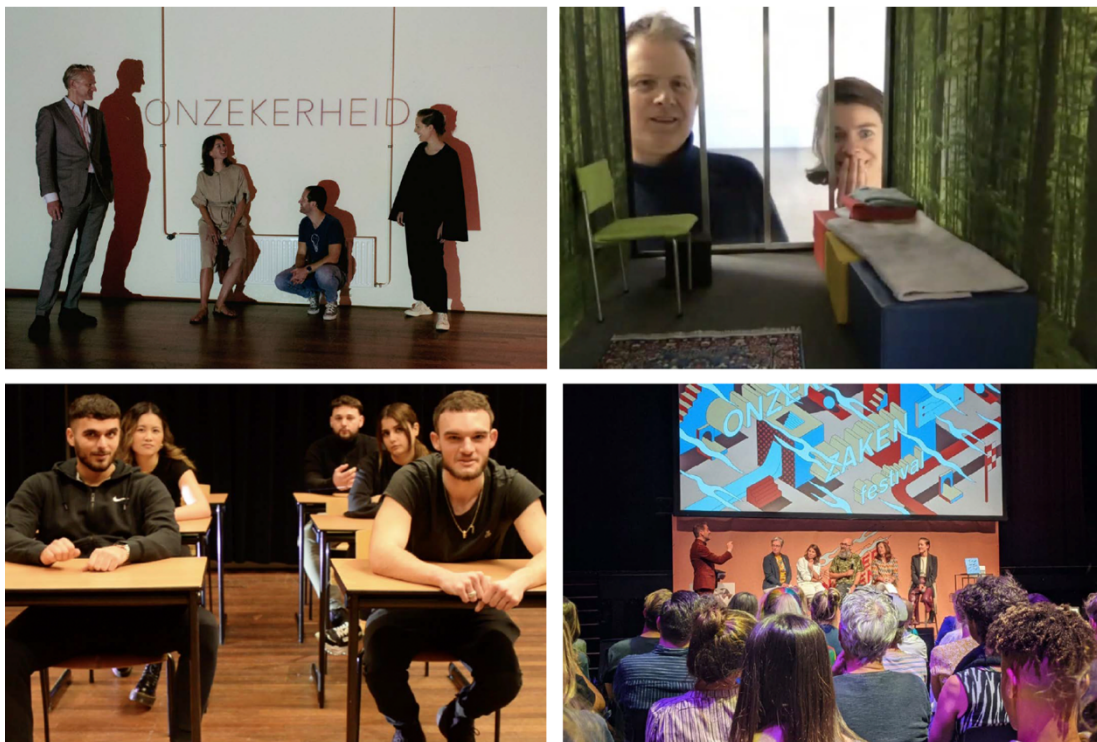
werken in een regio waar de podiumkunstensector actief publiek en betekenisvolle contexten moet creëren. Vanuit een sterke verbondenheid met landschap, gemeenschap en maatschappelijke opgaven schept zij voorwaarden voor locatievoorstellingen waarin inhoudelijke research intrinsiek verbonden is met het creatieproces. Haar artistieke koers vertrekt vanuit het bevragen van de materie en stimuleert niet-lineaire, organische werkprocessen in wederkerigheid. Daarnaast is zij als kernteamlid van de regieopleiding aan de Toneelacademie Maastricht betrokken bij de intensieve begeleiding van studenten in conceptontwikkeling en dramaturgische werkmethodes richting uitvoering.	
Tweede begeleider vanuit werkveldorganisatie³	Naam: Raquel Jimenez Titel: drs. (Bedrijfskunde) Functie: Senior strategisch adviseur Organisatie: Provincie Zeeland E-mailadres: rgm.jimenez@zeeland.nl
Onderbouwing achtergrond/werkervaring/rol in context (max. 100 woorden) Raquel Jiménez werkt ongeveer twintig jaar bij de Provincie Zeeland en heeft een achtergrond in bedrijfskunde, communicatie en gebiedsmarketing. Als strategisch adviseur op het gebied van gebiedsgericht werken en participatie richt zij zich op identiteitsgerichte gebiedsontwikkeling en regiobranding, waarbij zij beleid, communicatie en maatschappelijke betrokkenheid met elkaar verbindt. Binnen het PD-traject brengt zij haar ervaring met participatieve processen en gebiedsgerichte samenwerking in en ondersteunt zij het verkennen hoe artistiek onderzoek kan bijdragen aan nieuwe vormen van dialoog, betekenisgeving en betrokkenheid in gebiedsontwikkeling.	
Overige betrokkene(n)	Naam: Marcel de Theije Titel: mr. drs. (rechten en filosofie) Functie: Beleidsadviseur/ Projectleider Organisatie: Provincie Zeeland E-mailadres: m.de.theije@zeeland.nl
Toelichting Marcel de Theije werkt circa twintig jaar bij de Provincie Zeeland en heeft een achtergrond in rechten en filosofie. Hij heeft ruime ervaring met complexe gebiedsontwikkelingsprocessen en is onder meer strategisch adviseur landelijk gebied, trekker van het programma 'natuur' binnen gebiedsontwikkeling en secretaris van de Cultural Board Zeeland. Binnen het PD-traject brengt hij zijn expertise op het snijvlak van recht, beleid en uitvoering in. Vanuit een analytische en reflectieve benadering ziet hij meerwaarde om te onderzoeken hoe artistieke vormen van kennis, zoals belichaamde kennis en meerduidige ervaringen, het denken en handelen binnen gebiedsontwikkeling kunnen verruimen.	

Voorstel professional doctorate

¹ In voorkomende gevallen kan dit ook een professor verbonden aan een buitenlandse kennisinstelling zijn. Het is ook mogelijk dat de tweede begeleidend lector van een andere hogeschool dan de penvoerende hogeschool komt. De begeleidende lectoren moeten aantoonbare kennis en expertise op **EQF8-niveau** hebben. Bewijs hiervoor vormt een PhD-/PD-graad of een aantoonbare positie van autoriteit in het betreffende vakgebied, sprekend onder meer uit publicaties of prijzen en andere eervolle vermeldingen en/of een rol in het begeleiden van andere derdecyclustrajecten.

² In voorkomende gevallen kan de dagelijkse begeleiding plaatsvinden door een lid (met een graad op **EQF8-niveau**) van de onderzoeksgroep van een van de begeleidend lectoren.

³ Een van de twee begeleiders vanuit de werkveldorganisatie moet een **beslissingsbevoegdheid** hebben en beide begeleiders vanuit werkveldorganisatie dienen minimaal **masterniveau** te hebben. Met **beslissingsbevoegdheid** bedoelen we dat iemand op basis van zijn/haar plek in de organisatie en vanuit zijn/haar verantwoordelijkheid invloed kan uitoefenen op strategische beslissingen. Met **masterniveau** bedoelen we dat iemand over een masterdiploma beschikt, of op basis van contextuele kennis, relevante werkervaring en/of senioriteit als mentor kan fungeren.

2021–2026 Extern kenniskringlid bij het lectoraat Change Management (De Haagse Hogeschool).

In deze rol deed ik onderzoek naar professionele ruimte, onzekerheid en impact. Ik ontwikkelde de video-installatie Meeting Uncertainty, organiseerde leerexpedities en ontwikkelde workshops over onzekerheidsvaardigheid, die nu met regelmaat worden ingezet binnen onderwijs en organisaties.

Voorstel professional doctorate

II PD-traject

Werktitel PD-traject

Ruimte maken in transitie:

Artistieke impulsen voor belichaamde kennis en meerduidige perspectieven in gebiedsontwikkeling

Domein

- ☐ Gezondheid & Welzijn
- ☒ Kunst + Creatief
- ☐ Energie & Duurzaamheid
- ☐ Maritiem
- ☐ Leisure, Tourism & Hospitality
- ☐ Onderwijs: leren & professionaliseren
- ☐ Techniek & Digitalisering

Praktijkprobleem. Beschrijf hier het praktijkprobleem waarvoor je een innovatieve aanpak/oplossing wilt ontwikkelen. Onderbouw met bronnen (max. 400 woorden).

Het lectoraat Kunst | Cultuur | Transitie werkt structureel samen met de provincie Zeeland om ruimte te creëren voor de inzet van kunst en cultuur in beleidsontwikkeling en uitvoering. Doel is het vergroten van transitieruimte in gebiedsprocessen via artistiek onderzoek en kennis. Dit PD-onderzoek vindt plaats binnen deze samenwerking (Spaas, 2025).

Binnen dit speelveld werken programmaleiders Raquel Jiménez en Marcel de Theije aan gebiedsgerichte aanpakken waarin opgaven als natuurherstel, stikstofreductie, landbouwtransitie, woningbouw, energie en klimaatadaptatie samenkomen. Zij positioneren deze aanpak als een manier om met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tot integrale oplossingen te komen en vertrouwen in de overheid te versterken, in lijn met de uitgangspunten van de Omgevingswet (BZK, 2020; Rijksoverheid, z.d.). De stapeling van opgaven vraagt niet alleen om fysieke ingrepen, maar ook om meer ruimte in hoe deze vraagstukken worden begrepen en benaderd. Het betreft zogenoemde wicked problems: complexe opgaven zonder eenduidige oplossingen waarin verschillende waarden, belangen en kennisvormen samenkomen (Rittel & Webber, 1973).

Voorstel professional doctorate

Praktijkpartners formuleren twee structurele uitdagingen. Ten eerste krijgen niet alle relevante kennisvormen en perspectieven daadwerkelijk ruimte in gebiedsprocessen; ervaringskennis, verbeelding en alternatieve perspectieven blijven vaak impliciet of onderbenut. Ten tweede blijft besluitvorming veelal ingebed in bestaande systeemlogica's, zoals sectorale beleidskaders en economische rationaliteit, waardoor het lastig is om de onderlinge samenhang van opgaven op een fundamenteel andere manier te benaderen (Jiménez & De Theije, 2025).

Binnen de huidige praktijk wordt ontwerpend onderzoek ingezet als participatieve methode om perspectieven te verbinden en gezamenlijke toekomstbeelden te ontwikkelen (Verdaas, 2023). De vraag blijft echter hoe gebiedsprocessen zodanig kunnen worden verrijkt dat zij ruimte bieden aan meerduidige vormen van kennis en betekenisgeving, nodig om voorbij bestaande systeemlogica's te denken en handelen (Jiménez & De Theije, 2025).

Dit praktijkprobleem vormt de basis voor het PD-onderzoek. Binnen deze context verken ik hoe belichaamde artistieke interventies kunnen bijdragen aan het openen van nieuwe perspectieven in gebiedsgerichte transitieprocessen.

Doelstelling. *Formuleer hier het doel van het PD-traject (max. 400 woorden).*

Dit PD-onderzoek onderzoekt de rol van autonome artistieke werken als interventie in lopende transitieprocessen rond gebiedsontwikkeling.

Vertrekpunt zijn twee samenhangende dilemma's uit de praktijk van provinciale gebiedsontwikkeling:

Hoe kan daadwerkelijk ruimte ontstaan voor andere stemmen en kennisvormen: zoals ervaringskennis, verbeelding en belichaamde perspectieven, die vaak impliciet blijven in beleidsprocessen?

En hoe kunnen betrokkenen via meerduidige perspectieven voorbij bestaande systeemgrenzen en gewoontes denken en handelen?

Projectleider van de structurele samenwerking is Johan Wedts de Swart. Binnen deze afspraken is expliciet ruimte voor artistieke autonomie en experiment, waardoor dit onderzoek in directe relatie tot lopende gebiedsontwikkelingsprocessen kan plaatsvinden.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in drie Zeeuwse casussen: **Grenspark Groot Saeftinghe**, **De Manteling van Walcheren** en **De Kop van Schouwen**. In jaar één van dit onderzoek reflecteren we achteraf op een grotendeels afgerond proces in Grenspark Groot Saeftinghe en ontwikkel ik een artistiek werk dat verkent welke rol deze artistieke interventie had kunnen spelen. In De Manteling

Voorstel professional doctorate

van Walcheren en De Kop van Schouwen participeer ik tijdens het proces en breng ik artistieke werken als interventies in de lopende trajecten in.

Het onderzoek richt zich op de rol van deze artistieke werken in het transitieproces: welke ruimte zij openen voor andere stemmen en kennisvormen, hoe zij aannames en taal rond gebiedsontwikkeling bevragen, en waar mogelijkheden ontstaan om anders naar een gebied en zijn toekomst te kijken. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door middel van artistieke methoden, waarbij experiment en maakpraktijk niet alleen analytisch worden ingezet, maar gericht zijn op het ontwikkelen van nieuwe artistieke werkwijzen en interventies.

In de reflectie op deze artistieke werken in de praktijk, ontwikkel ik een artistiek kader en een tussentaal die zichtbaar maken hoe deze artistieke werken en interventies in de praktijk, transitieruimte openen en hoe daarmee ontwikkelingen denkbaar worden buiten bestaande systeemgrenzen en gewoontes. De innovatie ligt in het ontwikkelen van een overdraagbare praktijk gebaseerd op 'scaling deep': verandering op het niveau van waarden, relaties en cultuur (Fraser, 2023; Moore et al., 2015).

Vraagstelling. *Formuleer hier de vraag vanuit de praktijk die leidend is voor het PD-traject.*

Uit het praktijkprobleem blijkt dat gebiedsontwikkelingsprocessen vaak weinig ruimte bieden aan andere stemmen en kennisvormen. Betrokkenen vallen in transitieopgaven regelmatig terug op bestaande systeemlogica's en beleidskaders. Tegelijk heeft de provincie Zeeland de ambitie om juist ruimte te creëren voor verschillende perspectieven en vormen van samenwerking. Dit onderzoek sluit daarop aan door autonoom artistiek werk als interventie in deze processen in te brengen.

Door vanuit de artistieke praktijk te werken rond thema's die de ruimte in het proces beperken, en via artistiek werk meerduidige perspectieven te ontwikkelen, worden deze thema's bevraagd en geopend. Door vervolgens via artistieke reflectie te volgen hoe interventies resoneren, ontstaat een iteratief proces van maken en reflecteren dat het ontwikkelproces kan transformeren. Zo wordt onderzocht welke rol artistieke werken en artistieke werk- en reflectieprocessen kunnen spelen in het openen van ruimte voor andere stemmen, kennisvormen en handelingsmogelijkheden.

Centrale onderzoeksvraag is: **Welke transitieruimte ontstaat er in gebiedsontwikkelingsprocessen wanneer artistieke werken en artistieke werk- en reflectieprocessen worden ingebracht rond thema's die de ruimte beperken. En hoe leidt die ruimte voor andere stemmen, belichaamde kennis, niet-weten en ambiguïteit tot gebiedsontwikkeling voorbij bestaande systeemlogica's?**

Voorstel professional doctorate

Binnen de provincie Zeeland spelen Raquel Jiménez en Marcel de Theije een centrale rol in het leiden en verbinden van gebiedsontwikkelprogramma's. Hun overzicht en ervaring maken het mogelijk om inzichten uit dit project direct door te vertalen naar andere trajecten. In lijn met provinciaal beleid maken zij ruimte voor artistieke kennis en autonoom onderzoek en werken zij co-lerend mee aan de vraag hoe artistieke interventies ruimte openen en bijdragen aan ontwikkeling voorbij bestaande kaders.

Het onderzoek omvat drie casussen:

1. **Grenspark Groot Saeftinghe**: een vergevorderde casus waarin achteraf via artistiek werk meerduidige perspectieven worden ingebracht om het proces te bevragen en ervan te leren.
2. en 3. **De Manteling van Walcheren** en **De Kop van Schouwen**: casussen waarin tijdens het proces artistieke interventies worden ingezet om meerduidigheid te introduceren en nieuwe perspectieven en handelingsmogelijkheden te openen.

Onderzoeks- en veranderaanpak. *Schets hier hoe je denkt het PD-traject te gaan aanpakken; vanuit welke methode(n) en waarom? (max. 400 woorden).*

Dit PD-onderzoek richt zich op de spanning tussen de complexiteit van gebiedsopgaven en de neiging van betrokkenen om binnen bestaande kaders te blijven opereren. Juist waar de ambitie ligt om voorbij polarisatie te komen en vertrouwen te versterken, is meerduidigheid nodig: ruimte voor meerdere stemmen en andere vormen van kennis. Dat vraagt om het openen van bestaande kaders, omdat ontmoeting, samenhang en gezamenlijke ontwikkeling daarbinnen beperkt blijven.

De Theije en Jiménez bieden toegang tot lopende gebiedsprocessen en fungeren als sparringpartners, zodat interventies goed worden ingebed en bijdragen aan nieuwe manieren van werken en denken. Het onderzoek vindt plaats in drie gebieden: **Grenspark Groot Saeftinghe**, **De Manteling van Walcheren** en **De Kop van Schouwen**, waar wordt samengewerkt met beleidsambtenaren en andere betrokkenen, zoals bewoners, bedrijven, belangenorganisaties en natuurvertegenwoordigers.

Omdat het vraagstuk cultureel en relationeel is, volstaan beleidsmatige of technologische interventies niet. Daarom kiest dit traject voor artistiek actieonderzoek als geïntegreerde onderzoeks- en veranderaanpak. De methodologie is verankerd in artistiek onderzoek (Borgdorff, 2012) en practice-based research (Schön, 1983; Candy & Edmonds, 2018), waarin kennis ontstaat door handelen, maken en reflecteren in de praktijk. Deze benadering maakt impliciete, plaatsgebonden en relationele kennis zichtbaar via verbeelding en reflectie.

Voorstel professional doctorate

In **het eerste jaar** onderzoek ik via welke thema's de dilemma's in gebiedsontwikkeling het best zichtbaar worden, door terug te kijken op Grenspark Groot Saeftinghe en hierover, in relatie tot betrokkenen, een artistiek werk te ontwikkelen (bijvoorbeeld rond 'rendement' of 'identiteit van een plek'). Dit vormt het vertrekpunt voor verdere interventies.

In **het tweede en derde jaar** ontwikkel ik artistieke impulsen op maat binnen De Manteling van Walcheren en De Kop van Schouwen. In kleinschalige, tijdelijke settings maak ik ruimte voor ervaringskennis, verbeelding en belichaamde perspectieven. Observaties, gesprekken, reflecties en artistieke werken vormen de onderzoeksdata.

Parallel ontwikkel ik een artistiek kader en een tussentaal die ervaringskennis, belichaamde kennis en talige reflectie verbindt. Daarmee onderzoek ik welke 'tussentaal' samenwerking mogelijk maakt wanneer een gedeeld vocabulaire ontbreekt (Het Nieuwe Instituut, 2014).

Deze aanpak sluit aan bij Rancières idee dat transitie ontstaat door een herordening van wat zichtbaar, hoorbaar en denkbaar is, waarbij artistieke interventies ruimte openen voor andere stemmen, ervaringen en kennisvormen binnen gebiedsontwikkeling (Rancière, 2004).

Vier rollen. *In het PD-traject staan vier rollen centraal: professional, innovator, onderzoeker en change agent. Beschrijf hier hoe je jezelf wilt ontwikkelen in deze rollen tijdens het PD-traject. (max. 400 woorden).*

Als professional werk ik relationeel en contextgevoelig. Ik beweeg bewust tussen verschillende werelden (beleid, kunst en maatschappelijke praktijk) en ben gevoelig voor hun uiteenlopende dynamieken en machtsverhoudingen. Ik maak expliciet ruimte voor ongebruikelijke en minder dominante stemmen. Ethisch handelen staat centraal: ik werk transparant, ga zorgvuldig om met gedeelde informatie en geef deelnemers zeggenschap over wat er met hun inbreng gebeurt. Ik neem verantwoordelijkheid voor mijn rol en reflecteer voortdurend op mijn handelen. Vanuit mijn artistieke achtergrond heb ik ruime ervaring met onzekerheid, meerduidigheid, emoties en het onbewuste, die ik niet vermijd maar inzet als werkzame kracht. Ik ontwerp veilige ruimtes waarin ongemak mag bestaan en onderzocht kan worden.

Als innovator ontwikkel ik nieuwe artistieke werkwijzen die zowel binnen mijn vakgebied als binnen bestuurlijke contexten vernieuwend zijn. Vanuit mijn doelstelling onderzoek ik hoe werken met artistieke werken en artistieke werk- en reflectievormen, tussentaal en circles of trust kan bijdragen aan transities waarin bestuurlijke beslissingen worden genomen. Mijn innovatie zit in het ontwikkelen van een overdraagbare praktijk waarin werken vanuit 'scaling deep', 'emergentie' en 'tussentaal' centraal staan. Dit is relevant voor mijn praktijkpartners: de provincie Zeeland, de lectoraten Kunst |

Voorstel professional doctorate

Cultuur | Transitie, Change Management, Artistic Connective Practices en Theaterproductiehuis Zeeland. Ik lever nieuwe vormen van ontmoeting en besluitvorming die verder gaan dan bestaande beleidslogica.

Als onderzoeker formuleer en herijk ik mijn onderzoeksvragen op basis van wat zich in de praktijk aandient. Mijn methoden sluiten hier direct op aan: artistieke werken, artistiek onderzoek, observatie, reflectie, performatieve experimenten en dialogen vormen mijn onderzoeksbasis. Ik onderzoek niet alleen, maar praktijkpartners; ambtenaren, kunstenaars en maatschappelijke organisaties zijn mede-onderzoekers. De opbrengsten staan in direct contact met het werkveld.

Als change agent werk ik vanuit gevoeligheid in plaats van maakbaarheid. Ik open ruimte waarin verandering kan ontstaan en maak voorwaarden zonder te sturen op uitkomst. Door ruimte te maken voor het bevragen van culturele wortels ('scaling deep') wil ik bijdragen aan duurzame verandering. Met het ontwikkelen van tussentaal onderzoek ik hoe deze veranderingen ook na mijn vertrek kunnen doorwerken. Dit leidt tot een groeiende body of knowledge: een samenhangend geheel van inzichten, taal en artistieke werken rond artistiek werken en reflectievormen in transitie.

Ik zorg actief voor **disseminatie** via artistieke werken, publicaties en interactieve lezingen. Daarmee maak ik vertaalslagen tussen verschillende domeinen en draag ik bij aan nieuwe vormen van gesprek over transitie en betekenisgeving.

Integratie vier rollen. Beschrijf hier hoe je de vier rollen van professional, innovator, onderzoeker en change agent geïntegreerd vorm kunnen krijgen tijdens het PD-traject. (max. 400 woorden).

De vier rollen versterken elkaar. Ik beweeg door een proces waarin kennis wordt ontwikkeld, ervaren, geoogst en beschikbaar gesteld.

Als **professional** creëer ik de relationele basis: ik werk zorgvuldig en ethisch met belanghebbenden en bouw aan vertrouwen. Dit is de voorwaarde om werkelijk met ambiguïteit en meerstemmigheid te kunnen werken.

Vanuit deze basis handel ik als **innovator**. Ik ontwikkel artistieke werkvormen, performances en ontmoetingsruimtes waarin nieuwe manieren van kijken, denken en handelen worden ervaren. Kennis ontstaat hier niet alleen cognitief, maar juist ook via de geleefde ervaring.

In mijn rol als **onderzoeker** oogst ik deze ervaringen op metaniveau. Door observatie en reflectie breng ik patronen, verschuivingen en betekenisgeving in kaart. Zo vertaal ik ervaringskennis naar gedeelde en overdraagbare inzichten.

Voorstel professional doctorate

Als **change agent** zoek ik naar manieren dat deze inzichten kunnen doorwerken in organisaties. Via tussentaal en overdraagbare werkwijzen wordt de opgedane kennis beschikbaar, ook na mijn vertrek.

Dit leidt tot een groeiende **body of knowledge**: een samenhangend geheel van artistieke werken, inzichten en taal die ons denken over en handelen in transities verrijken.

Doordat ik al deze rollen ontwikkel met betrokkenen in co-creatie in de praktijk, is mijn maakproces ook een **disseminatieproces**. Daarnaast eindigt dit onderzoek met een artistiek werk dat ontstaat op basis van dit proces.

2018–2021 Werkplaats Muzisch Onderzoek HKU Als begeleider ontwikkelde ik, samen met kunstenaars en onderzoekers, artistieke werkvormen. De werkplaats zet muzisch werk in om vertellen, spelen en maken te activeren binnen onderwijs, zorg en bedrijfsleven.

Voorstel professional doctorate

Ethische aspecten binnen het PD-traject. *Beschrijf hier op welke manier je rekening houdt met ethische aspecten bij de uitvoering van het PD-traject. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de omgeving en betrokken mensen (max. 400 woorden).*

Binnen het PD-traject staat **zorgvuldig en invoelend handelen** centraal, zowel ten aanzien van de betrokken mensen als van de contexten waarin het onderzoek en de artistieke interventies plaatsvinden, als naar mijzelf. Omdat het traject zich afspeelt in maatschappelijke en organisatorische omgevingen waarin transitieopgaven, waarden en overtuigingen op het spel staan, ben ik mij voortdurend bewust van mogelijke gevoeligheden.

Ik besteed expliciet aandacht aan contextspecifieke thema's en werkvormen die voor praktijkpartners, deelnemers of andere belanghebbenden gevoelig kunnen liggen. Dit vraagt om een houding van **zorgvuldigheid en reflectie**: ik neem de tijd om te begrijpen welke historische, culturele of organisatorische dynamieken meespelen en stem mijn werkwijze daarop af. In plaats van vaststaande methodes hanteer ik een responsieve benadering, waarbij ruimte is om werkvormen aan te passen wanneer dat ethisch wenselijk of noodzakelijk blijkt.

In het werken met verhalen, ervaringen en reflecties van anderen staat vertrouwen voorop. Wanneer verhalen van deelnemers worden gebruikt in analyses, publicaties of artistieke uitwerkingen, zorg ik ervoor dat deze niet herleidbaar zijn tot individuele personen, tenzij daar expliciet toestemming voor is gegeven. **Deelnemers worden geïnformeerd over het doel van het onderzoek**, de aard van de activiteiten en de mogelijke manieren waarop het materiaal kan worden ingezet, zodat zij weloverwogen kunnen instemmen of afzien van deelname.

Daarnaast ga ik zorgvuldig om met interviews, documentatie en ander verzameld materiaal. Dit materiaal wordt veilig opgeslagen en is uitsluitend toegankelijk voor mijzelf. Het wordt niet gedeeld met derden zonder expliciete toestemming van de betrokkenen. Op deze manier wordt de **privacy van deelnemers gewaarborgd** en blijft de integriteit van het onderzoeksproces intact. Ik beschouw ethiek niet als een eenmalige check, maar als een doorlopend onderdeel van het PD-traject. Door **regelmatig te reflecteren** op mijn eigen positie, keuzes en verantwoordelijkheden, en door het gesprek hierover open te houden met betrokken partners, beoog ik een onderzoekstraject dat niet alleen inhoudelijk relevant is, maar ook zorgvuldig, respectvol en verantwoord wordt uitgevoerd.

Voorstel professional doctorate

2025 Groene Peper event live performance Deze interactieve performance maakte ik als onderdeel van het event Groene Peper. We creëerden een contemplatieve dialoog geïnspireerd op teksten over 'rechtvaardigheid in transities'. In de performance voerden we een bedachtzame conversatie over de grote vragen die dit thema oproept, terwijl op de achtergrond een video onze woorden van extra lading voorzag.

Beoogde bijdrage van het PD-traject aan de praktijk. *Beschrijf hier welke concrete verandering in de beroeps-, maatschappelijke, artistieke dan wel creatieve praktijk je met het PD-traject denkt te bewerkstelligen (max. 400 woorden).*

Het PD-traject beoogt een verandering in de manier waarop de provincie Zeeland en betrokkenen participatieve gebiedsontwikkeling vormgeven. In huidige processen blijkt het lastig om ruimte te maken voor andere stemmen en kennisvormen, en om buiten bestaande beleidskaders en systeemlogica's te denken en handelen. Dominante beleidslogica's, zoals economische rationaliteit en sectorale afwegingen, beperken vaak het zicht op alternatieve perspectieven en handelingsmogelijkheden.

Dit traject sluit aan bij de praktijkvraag van de provincie Zeeland hoe meer ruimte kan ontstaan voor andere perspectieven en hoe betrokkenen voorbij systeemgrenzen kunnen denken en handelen. Vanuit een autonome artistieke praktijk breng ik artistieke werken en werk- en reflectieprocessen als interventie in drie casussen van gebiedsontwikkeling in. Deze creëren tijdelijke ontmoetings- en

Voorstel professional doctorate

reflectieruimtes waarin andere stemmen, ervaringen en perspectieven zichtbaar en bespreekbaar worden.

De beoogde verandering speelt op drie niveaus:

Werkwijzen in participatieve gebiedsontwikkeling

Het traject ontwikkelt en beproeft artistieke werk- en reflectievormen die participatie verdiepen. Artistieke ontmoetingsruimtes brengen verschillende talen, waarden en perspectieven samen zonder direct op oplossingen te sturen, en openen zo ruimte voor gezamenlijke reflectie en nieuwe manieren van kijken en handelen.

Erkenning van kennis in beleidsprocessen

Het traject laat zien hoe naast talige en rationele kennis ook belichaamde, ervaringsgerichte en symbolische kennis kan bijdragen aan besluitvorming. Artistieke interventies maken inzichten zichtbaar die anders impliciet blijven.

Overdraagbare kennis en werkwijzen

Het traject resulteert in een artistiek kader en een tussentaal die artistieke praktijk, reflectie en beleid verbinden. Deze body of knowledge biedt overdraagbare inzichten en werkwijzen die laten zien hoe artistieke interventies ruimte openen voor andere stemmen en voor denken en handelen voorbij bestaande systeemlogica's.

De beoogde impact is dat ambtenaren, bewoners en andere betrokkenen beter in staat zijn samen te werken aan complexe transitieopgaven, met ruimte voor meerstemmigheid, nieuwe relaties en andere vormen van betekenisgeving in ruimtelijke besluitvorming.

Beoogde bijdrage van het PD-traject aan kennisontwikkeling. Beschrijf hier welke bijdrage je met het PD-traject denkt te kunnen leveren aan kennisontwikkeling in het domein (max. 400 woorden).

De opgedane kennis en werkwijzen sluiten aan bij de lectoraten van mijn begeleiders: Kunst | Cultuur | Transitie (HZ University of Applied Sciences), Change Management (De Haagse Hogeschool) en Artistic Connective Practices (Fontys). Daarmee krijgt de praktijkbijdrage van dit PD-traject ook een plek in onderwijspraktijken buiten Zeeland, binnen de bredere kennisontwikkeling rond transitieopgaven in Nederland.

Een belangrijke bijdrage van dit traject ligt in het expliciteren en conceptualiseren van wat zich in artistieke werk- en reflectievormen aandient. Het gaat om belichaamde, associatieve en meerduidige vormen van informatie, waarin emoties, het onbewuste, symbolische taal en

Voorstel professional doctorate

meerstemmigheid een rol spelen. Door deze vormen te onderzoeken, documenteren en duiden, draagt het onderzoek bij aan een verruiming van wat als legitieme transitie kennis wordt erkend.

Een centrale kennis opbrengst is de ontwikkeling van een **artistiek kader en een tussentaal** (Het Nieuwe Instituut, 2014): een bemiddelende praktijktaal die ervaringen uit artistieke processen verbindt met reflectie, analyse en besluitvorming in niet-artistieke contexten. Deze tussentaal ontstaat in het spanningsveld tussen ervaring en duiding en wordt gevoed door empirisch praktijkonderzoek, artistieke documentatie en **verdieping in artistieke onderzoekspraktijken** (Hübner & Vanmaele, 2020; Spronck, 2024; Lems, 2023; Raaijmakers, 1984; Rancière, 2004; Rijnders, 2024), evenals door **verkenning van begrippen** als symbolische taal, archetypen, ambiguïteit, meerstemmigheid en niet-weten (Coumans, 2023; Dunne, 2012; Van Hoogenhuyze, 2007; Van Twist, 2023; Van Rosmalen, 2016; Twaalfhoven, 2020) en **transitietheorieën** zoals de X-curve en Theory U (Spaas, 2024).

Daarmee draagt het traject bij aan kennis over hoe transities zich voltrekken op het niveau van waarden, aannames en culturele patronen ('scaling deep'), en hoe dit proces kan worden ondersteund.

Daarnaast levert het PD-traject een methodologische bijdrage aan het domein Kunst + Creatief door artistiek onderzoek te positioneren als een relationele, procesgerichte en kennisgenererende praktijk binnen transitiecontexten. De ontwikkelde artistieke werken en werk- en reflectievormen (zoals artistieke ontmoetingsruimtes en ervaringsruimtes) functioneren daarbij zowel als interventie als onderzoeksopbrengst.

Aansluiting domein. Onderbouw de aansluiting van het PD-traject bij (de thema's van) het domein (zie programme proposal) (max. 400 woorden).

In de co-creatieve artistieke ontmoetingsruimtes die ik maak en de reflectie die ik daar rond organiseer via artistieke werkvormen, toont zich 'niet talige informatie'. Deze werkwijze sluit aan bij het domeinbegrip van **practice-based research**, waarin artistieke interventies niet alleen onderwerp van reflectie zijn, maar ook methodologisch drager van het onderzoek. De artistieke werken, performances en ontmoetingsruimtes hebben in dit traject tegelijk een plek als onderzoeksinstrument, verkenning en kennisdrager.

Het traject dat ik voor ogen heb richt zich niet uitsluitend op innovatie binnen het kunstveld, maar op de **werking en betekenis van artistieke praktijken in een andere sociale praktijk**: transitieprocessen binnen de publieke en bestuurlijke context van in de eerste plaats de Provincie Zeeland. De ontwikkeling van artistieke werk- en reflectievormen als onderdeel van beleids- en organisatieprocessen, past bij de domeinambitie om via kunst en creativiteit bij te dragen aan

Voorstel professional doctorate

maatschappelijke vraagstukken. Zonder de artistieke kennis te reduceren, of het artistieke werk tot instrument of illustratie of (esthetische) inspiratie te maken.

Een belangrijk element in mijn aanvraag is dan ook de expliciete zoektocht naar een **artistiek kader en tussentaal** die recht doet aan niet-talige kennis uit artistieke processen en deze tegelijkertijd overdraagbaar maakt. Daarmee draagt het traject bij aan de domeintheema's **Embodied Knowledge** en **Community en Commoning Practices** van Kunst + Creatief. De tussentaal die ik wil ontwikkelen ontstaat vanuit de artistieke praktijk in co-creatie met mensen zelf, en wordt al doende getoetst in verschillende contexten.

Het PD-traject sluit aan bij de domeinrollen van **innovator, onderzoeker, professional en change agent**. De ontwikkeling van nieuwe artistieke werk- en reflectievormen, de zorgvuldige reflectie daarop en de doorwerking ervan in andere praktijken zijn doorlopend onderdeel van het traject. Daarmee wil ik met dit PD-onderzoek bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het domein Kunst + Creatief door te laten zien hoe artistieke praktijken kunnen functioneren als volwaardige, onderzoekende en transformerende praktijken in tijden van transitie.

Domeinspecifieke onderdelen. Hier kunnen domeinspecifieke onderdelen worden toegevoegd. (indien van toepassing)

n.v.t.

Literatuurreferenties. Geef een lijst van gebruikte bronnen (wetenschappelijk en/of praktijkpublicaties) bij bovenstaande onderdelen in APA 7-stijl.

Borgdorff, H. (2012). *The conflict of the faculties: Perspectives on artistic research and academia*. Leiden University Press.

Candy, L., & Edmonds, E. (2018). *Practice-based research in the creative arts: Foundations and futures from the front line*. Leonardo, 51(1), 63–69. https://doi.org/10.1162/LEON_a_01471

Coumans, A. (2023). *De artistieke attitude: Ruimte voor verbeeldingskracht en vormgevend vermogen*. Jap Sam Books.

CreaTures. (2023). *CreaTures Framework*. Geraadpleegd van <https://creaturesframework.org/>

Dunne, C. (2012). *De weg naar het zelf: Carl Jung en zijn spirituele zoektocht*. Altamira.

Fraser, T. (2023). *The art of scaling deep: Research in summary*. The Systems Sanctuary & Ashoka Canada.

Hart, W. (2012). *Verdraaide organisaties: Terug naar de bedoeling*. Vakmedianet.

Het Nieuwe Instituut. (2014). *Tussentaal: Social design for wicked problems*. Geraadpleegd van <https://socialdesignforwickedproblems.hetnieuweinstituut.nl/index.html?p=824.html>

Hübner, F. (2025). *Exploring connectivity through artistic research residencies: A situated perspective*. Art, design & communication in higher education, 24(2).

Voorstel professional doctorate

- Hübner, F., & Van Maele, J. (2020). *Op weg naar een vruchtbare vallei. Over methoden en methodologiën in artistiek onderzoek*. FORUM+, 10.
- Jimenez, R. (2025). Senior strateeg, Provincie Zeeland. Persoonlijke communicatie.
- Lems, M. (2023). *Artist Educator* (pp. 4–7). ArtEZ.
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2020). Nationale Omgevingsvisie: Duurzaam perspectief voor onze leefomgeving.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/09/11/nationale-omgevingsvisie>
- Moore, M.-L., Riddell, D., & Vocisano, D. (2015). Scaling out, scaling up, scaling deep: Strategies of non-profits in advancing systemic social innovation. *Journal of Corporate Citizenship*, 2015(58), 67–84.
- PD Arts + Creative. (2025). *Towards a (resonant) assessment framework for the PD Arts + Creative*. Gebaseerd op het CreaTures Framework. <https://creaturesframework.org/funding/creatures-dimensions.html>
- Raaijmakers, D. (1984). *De methode*. Het Balanseer.
- Rancière, J. (2004). *The politics of aesthetics: The distribution of the sensible*. Continuum.
- Rijksoverheid. (z.d.). *Omgevingswet*. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet>
- Rijnders, G. (2024). Interview in *Nooit meer slapen* (VPRO Cultuur Podcast, 19:50–22:10). In gesprek met Femke van der Laan.
- Rittel, H. W. J., & Webber, M. M. (1973). *Dilemmas in a general theory of planning*. Policy Sciences, 4(2), 155–169. <https://doi.org/10.1007/BF01405730>
- Rotmans, J., Kemp, R., & Van Asselt, M. (2001). More evolution than revolution: Transition management in public policy. *Foresight*, 3(1), 15–31.
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. Basic Books.
- Spaas, G. (2024). *Ruimte maken voor transitie*.
- Spaas, G. (2025). 3-jarige samenwerking Provincie Zeeland, Vlissingen, december 2025.
- Spronck, V. (2024). *Kunstzone HKU* (pp. 8–11).
- Twaalfhoven, M. (2020, 27 maart). Een onzekere toekomst? Leer van kunstenaars. *NRC*.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/03/27/een-onzekere-toekomst-leer-van-kunstenaars-a3995162>
- Van Hoogenhuyze, M. (2007). *Muzisch denken*. KABK.
- Van Rosmalen, B. (2016). *Muzische professionalisering*. IJzer.
- Van Twist, M. (2023). *Woorden wisselen: Naar een hertaling van besturen, organiseren en adviseren*. Boom.
- Verdaas, C. (2023). *Ontwerpen in gebiedsontwikkeling*.
[Ontwerpen_in_gebiedsontwikkeling_WEB_11-04-2023.pdf](#)
- De Theije, M. (2025). Beleidsmedewerker, Provincie Zeeland. Persoonlijke communicatie.

Voorstel professional doctorate

2026 Impact event video-installatie Ik hoste en organiseerde het 'IMPACT-event' vanuit De Haagse Hogeschool met steun van Regieorgaan SIA. In samenwerking met Annemiek Vera maakte ik dit videodecor. Het event was de uitkomst van een jaar onderzoek dat ik deed naar de vraag hoe het gesprek over 'impact' in artistiek en praktijkgericht onderzoek verruimd kan worden.

Werkveldpartner(s). *Beschrijf hier voor en/of met welke werkveld- en/of praktijkpartner(s) het PD-traject wordt uitgevoerd. Schets de achtergrond van deze partner(s) (grootte, core business, expertise etc.) en wat hun rol is in het PD-traject (max. 400 woorden).*

Dit PD-traject wordt uitgevoerd in samenwerking met de Provincie Zeeland, specifiek met de teams die verantwoordelijk zijn voor gebiedsontwikkeling en de gebiedenaanpak. Het onderzoek is opgezet als een co-lerend traject, waarin artistiek onderzoek en beleidspraktijk elkaar wederzijds voeden en bevragen.

De provincie staat voor complexe langetermijnopgaven, zoals verwoord in Zeeland 2050, rond natuur, landbouw, wonen, energie, water en klimaatadaptatie. Deze komen samen in gebieden waar verschillende belangen, beleidsdoelen en initiatieven elkaar beïnvloeden. Om deze opgaven in samenhang aan te pakken, werkt de provincie met een gebiedenaanpak waarin overheden,

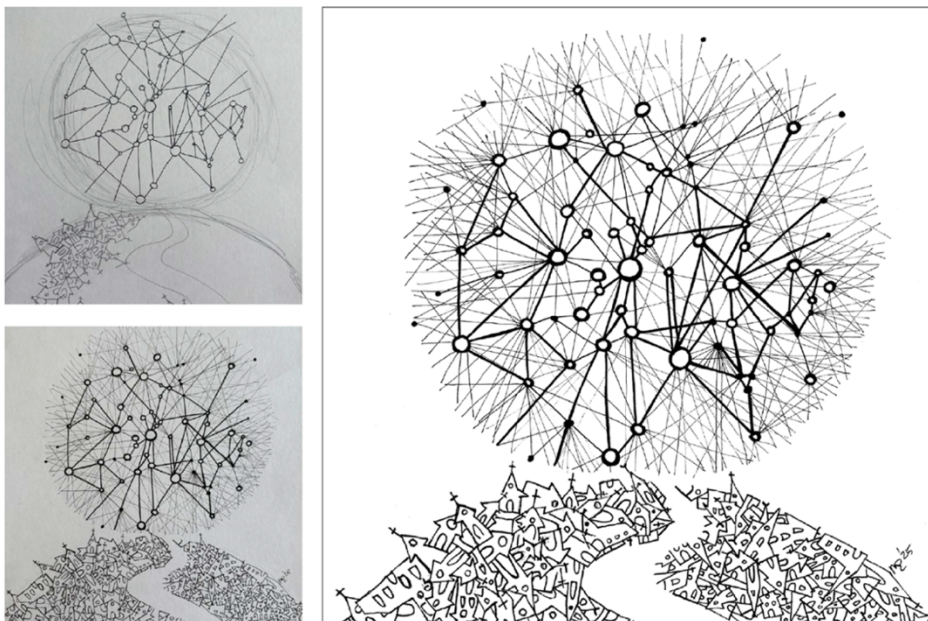
Voorstel professional doctorate

organisaties, bedrijven en bewoners samenwerken aan integrale oplossingen en betere afstemming tussen beleid en praktijk.

Binnen de provincie lopen vijf gebiedsgerichte trajecten: Noordwest-Walcheren, Schouwen-West, NSPD, het Veerse Meergebied en Grenspark Groot Saeftinghe. Dit PD-traject werkt met drie casussen: Grenspark Groot Saeftinghe, De Manteling van Walcheren en De Kop van Schouwen. Deze vormen de praktijkcontext voor de artistieke interventies.

Binnen het traject vervullen Raquel Jiménez (strategisch adviseur gebiedsgericht werken en participatie) en Marcel de Theije (strategisch adviseur landelijk gebied) de rol van praktijkbegeleiders. Vanuit hun overzicht over de gebiedenaanpak faciliteren zij toegang tot de processen, creëren ruimte voor experiment en reflectie, en verbinden onderzoeksinzichten met andere gebieden en beleidsprocessen.

Zij fungeren tevens als sparring- en co-lerende partners en dragen bij aan het behoud van artistieke autonomie en experimenteer ruimte. De interventies worden niet ingezet als beleidsinstrument, maar als autonome werken die in relatie tot de gebiedsprocessen worden ingebracht. Zo ontstaat een context waarin kan worden verkend hoe artistieke interventies ruimte openen voor andere stemmen, perspectieven en handelingsmogelijkheden binnen gebiedsontwikkeling.

2016 -heden Symbolische tekeningen In de tekeningen die ik maak gaat het niet alleen om de uiteindelijke uitkomst van de werken die verkocht worden, maar ook om de gedachtestromen die tot stand komen tijdens het tekenen. Er wordt in de tekeningen symboliek uitgedrukt, die niet altijd talig te vatten is. Dit wil ik meenemen in het ontwikkelen van nieuwe (beeld)taal rond transitieprocessen.

Voorstel professional doctorate

Activiteitenplan.

Geef per jaar globaal geplande werkzaamheden aan. In het 1^e jaar kan worden gedacht aan:

- activiteiten in het kader van de vraagarticulatie/de interventie/... ,
- activiteiten in het kader van het onderzoek (indien anders dan bij 1),
- overige activiteiten passend bij het PD-traject

(max. 400 woorden) Op hoofdlijnen

1 ^e jaar	Zien: vraagarticulatie en toespitsing op praktijkthema Interventie / praktijk Samen met werkveldpartners Raquel Jiménez en Marcel de Theije (Provincie Zeeland) verken ik drie gebiedsprocessen: Grenspark Groot Saeftinghe, De Manteling van Walcheren en De Kop van Schouwen. Via veldbezoeken, gesprekken en deelname aan bijeenkomsten onderzoek ik waar spanningen ontstaan in participatieve gebiedsontwikkeling. Centrale vraag: welke thema's beperken de ruimte voor andere stemmen en kennisvormen? Op basis hiervan verscherp ik het praktijkthema (bijv. rendement of identiteit van een plek in besluitvorming). In Grenspark Groot Saeftinghe ontwikkel ik een eerste autonoom artistiek werk dat met terugwerkende kracht reflecteert op het proces en fungeert als impuls voor gesprek en analyse. Onderzoek Parallel ontwikkel ik het artistiek-methodologisch kader. In reflectiesessies met werkveldpartners en betrokkenen duid ik observaties en eerste inzichten, samen met het begeleidingsteam: Godelieve Spaas (transitieperspectief), Falk Hübner (artistieke onderzoeksmethodologie) en Jacco van Uden (organisatie- en veranderperspectief) (doorlopend). Overig Met An Hackselmans (Theaterproductiehuis Zeeland) reflecteer ik doorlopend op de dramaturgische en artistieke kwaliteit en op de relatie tussen artistieke praktijk en maatschappelijke context.
2 ^e jaar	Maken: experimenteren met artistieke interventies Interventie / praktijk In De Manteling van Walcheren en De Kop van Schouwen ontwikkel ik autonome artistieke werken als interventie in lopende gebiedsprocessen. Deze werken

Voorstel professional doctorate

Activiteitenplan. <i>Geef per jaar globaal geplande werkzaamheden aan. In het 1^e jaar kan worden gedacht aan:</i> - <i>activiteiten in het kader van de vraagarticulatie/de interventie/...</i>, - <i>activiteiten in het kader van het onderzoek (indien anders dan bij 1),</i> - <i>overige activiteiten passend bij het PD-traject</i> <i>(max. 400 woorden) Op hoofdlijnen</i>	
	functioneren als artistieke impulsen die tijdelijke ontmoetings- en reflectieruimtes creëren voor ambtenaren, bewoners en andere betrokkenen. Onderzoek De interventies worden onderzocht via observaties, gesprekken en gezamenlijke reflecties. <i>Deelvraag: Welke artistieke werken ontstaan wanneer deze thema's als interventie in het proces worden ingebracht?</i> Overig Modules volgen: <i>Inzicht in Discoursen en Praktijken van Creativiteit en Innovatie</i> (5 EC) en <i>Verdiepingen in Artistiek en Ontwerponderzoek</i> (5 EC).
3 ^e jaar	Reflecteren: resonantie volgen Interventie / praktijk Artistieke interventies worden verder ontwikkeld binnen de gebiedscasussen De Manteling van Walcheren en De Kop van Schouwen. Onderzoek Centrale vraag: <i>Welke artistieke reflecties volgen op deze interventies en wat brengen zij in beweging in het proces?</i> Reflecties met partners en begeleiders ondersteunen de analyse.
4 ^e jaar	Oogsten: kennisvorming en overdraagbaarheid Onderzoek De inzichten uit de drie gebieden worden samengebracht in een artistiek kader en een tussentaal die artistieke praktijk, reflectie en beleidsprocessen verbinden. Overig De resultaten worden vastgelegd in de PD-dissertatie en gedeeld met praktijkpartners, lectoraten en het artistieke veld.

Voorstel professional doctorate

Professioneel ontwikkelingsplan.

Geef hieronder de geplande scholingsactiviteiten aan die jij gaat volgen. Maak hierbij een onderscheid tussen verplichte onderdelen vanuit het domein en vrij in te vullen onderdelen (max. 400 woorden).

Belangrijke aandachtsgebieden zijn de verdere **methodologische ontwikkeling van artistiek en practice-based onderzoek**, met bijzondere aandacht voor het werken met belichaamde, affectieve en non-verbale vormen van informatie, en voor het documenteren en articuleren van inzichten die voortkomen uit artistieke processen. Daarnaast richt de professionele ontwikkeling zich op **facilitatie en reflectieve praktijk**, met name op het begeleiden van dialoog in contexten van onzekerheid en pluraliteit. Concrete trainingsactiviteiten worden in overleg met het begeleidingsteam geselecteerd en afgestemd op de verschillende fasen van het PD-traject.

De verplichte onderdelen die ik sowieso zal gaan volgen in jaar 1 en 2 zijn:

- Ethiek in de Kunsten (5 EC)
- Complexe Onderzoeksomgevingen (5 EC)
- Inzicht in Discoursen en Praktijken van Creativiteit en Innovatie (5 EC)
- Verdiepingen in Artistiek en Ontwerponderzoek (5 EC)

Ethische aspecten. *Voor sommige trajecten is een ethische verklaring of vergunning nodig. Geef aan of je verwacht dat toestemming nodig is.*

Verwacht je dat er voor het PD-traject goedkeuring van een ethische toetsingscommissie of andere instelling noodzakelijk is?

- ☐ Ja
☒ Nee

Voorstel professional doctorate

III Curriculum Vitae

Indien meerdere diploma's, tabel kopiëren

Masterdiploma	
Universiteit/ hogeschool	Koninklijk Conservatorium Den Haag
Faculteit/academie	T.I.M.E This is Musictheatre Education
Discipline	Modern Muziektheater
Stad/Land	Den Haag Nederland
Afstudeerdatum	01-07-2012
Titel scriptie	Afstudeerwerk: ING Bedrijvenproject

Masterdiploma	
Universiteit/ hogeschool	Gerrit Rietveld Academie
Faculteit/academie	Sandberg Instituut
Discipline	Autonome Beeldende Kunst
Stad/Land	Amsterdam Nederland
Afstudeerdatum	07-07-2011
Titel scriptie	HET NU. Een tijdelijke ordening uit 7 delen

Bachelordiploma	
Universiteit/hogeschool	Hogeschool Zuyd

Voorstel professional doctorate

Faculteit/academie	Toneelacademie Maastricht
Discipline	Performance
Stad/Land	Maastricht Nederland
Afstudeerdatum	03-07-2009
Titel scriptie	Afstudeerwerk: Last one Standing

Relevante werkervaring, activiteiten en producten. *Beschrijf hier ontplooidde activiteiten en/of gepubliceerd materiaal gerelateerd aan het PD-voorstel. Motiveer hierbij hoe deze relevant zijn voor het domein waarbinnen het PD-traject wordt gedaan, en voor het PD-traject zelf.*

Relevante werkervaring & activiteiten	Hier de link naar mijn Portfolio en mijn Curriculum Vitae met relevante werkervaring en activiteiten voor dit PD traject.
Producten & (onderzoeks) publicaties	Hier de link naar mijn Portfolio met relevante publicaties voor dit PD traject.
Andere vormen van voorbereiding op het PD-traject (bijv. training, cursus, webinar etc.)	Hier de link naar andere relevante ervaring voor het PD traject.

Niveau Engels (indien van toepassing)	A1 / A2 / B1 / B2 / C1 / C2 n.v.t.
--	---------------------------------------

Voorstel professional doctorate

IV Motivatie PD-traject

Motivatie kandidaat

Motivatie voor het PD-traject. *Geef een motivatie voor het PD-traject, de keuze voor de organisatie en voor de wijze waarop het PD-traject bijdraagt aan je professionele ontwikkeling (max. 400 woorden).*

Mijn motivatie voor het PD-traject komt voort uit een langdurige artistieke praktijk waarin ik werk met transitieopgaven in maatschappelijke en organisatorische contexten. Ik ervaar daarin hoe waardevol het is om niet direct te sturen op oplossingen, maar eerst te vertragen en te verdiepen. In mijn werk met performance, video, poëtische taal en co-creatieve ontmoetingsruimtes ontstaat informatie die niet primair talig is, maar belichaamd, associatief en vaak ambigu. Tot nu toe werkte ik daar vooral intuïtief mee en vertaalde ik deze informatie naar artistieke werken of op zichzelfstaande reflecties en artikelen.

Het PD-traject biedt de ruimte om hierin een volgende stap te zetten. Wat mij hierin aanspreekt, is dat ik in de praktijk transitieprocessen kan verrijken, en daar een tussentaal en artistiek kader rond kan ontwikkelen die recht doen aan deze ervaringskennis, zonder haar te versimpelen of glad te strijken. Ik wil onderzoeken hoe de ruimte die ik via artistieke werk- en reflectievormen open, ook kan blijven bestaan en doorwerken in de praktijk, voorbij mijn eigen aanwezigheid. Daarmee verschuift mijn ontwikkeling van het openen van ruimte, naar het ontwikkelen van een methodologische grondslag voor mijn werk.

Mijn kunstenaarschap is geworteld in een verlangen naar echt contact, voorbij rollen en posities. Een vroege ervaring op het toneel, waarin mijn rol letterlijk wegviel toen mijn kostuum afzakte, bracht een moment van gedeelde menselijkheid teweeg. Die ervaring vormt nog altijd de kern van mijn werk. Ik onderzoek hoe zulke momenten van ontmoeting mogelijk blijven in een tijd van polarisatie en versnelling. Niet door te sturen op oplossingen, maar door ruimte te maken waarin mensen hun eigen aannames kunnen bevragen en waarin sensitiviteit en aandacht worden gecultiveerd.

De keuze voor dit PD-traject en de betrokken organisaties sluit hierop aan. De lectoraten Kunst | Cultuur | Transitie, Artistic Connective Practices en Change Management bieden een inhoudelijke bedding waarin kunst wordt erkend als volwaardige kennisbron binnen transitieprocessen. De samenwerking met de Provincie Zeeland vormt daarbij een betekenisvolle praktijkcontext. Daarnaast kijk ik ernaar uit om te werken met de artistiek leider (en dramaturg) van

Voorstel professional doctorate

Theaterproductiehuis Zeeland, om de artistieke zeggingskracht van het werk steeds opnieuw te bevragen en te verdiepen.

Het PD-kader stelt mij in staat mijn praktijk zorgvuldig te onderzoeken, te verdiepen en te delen. Zo wil ik bijdragen aan een bredere erkenning van wat als legitieme transitie kennis kan gelden, en mijn werk steviger en duurzamer positioneren.

Buitenwettelijke status pilot kandidaat

De start van dit PD-traject is buitenwettelijk. Dat maakt dat de kandidaat nu niet gegarandeerd kan worden dat na succesvolle afronding van dit traject, een titel toegekend wordt. De kandidaat is zich hier bewust van.

Handtekening kandidaat:

Datum: 29-01-2026

Plaats: Utrecht

Kwaliteitsdoeleinden pilot

De PD is een pilot en we leren graag met en van elkaar om de kwaliteit te borgen. Met het oog op dat lerende karakter willen we ook graag ingediende PD-voorstellen benutten voor monitoring en evaluatie.

Hieronder kun je aangeven of we jouw voorstel – uiteraard anoniem- hiervoor mogen benutten.

Voorstel professional doctorate

Ik geef toestemming voor het delen van het PD-voorstel voor kwaliteitsdoeleinden van de pilot.	☒ Ja ☐ Nee
Handtekening kandidaat: Datum: 29-01-2026 Plaats: Utrecht	

Motivatie begeleidend lectoren

Motivatie voor het traject en de kandidaat. *Geef een motivatie voor het PD-traject, de kandidaat, de organisatie en de aansluiting van het traject op de onderzoeksagenda van het lectoraat (max. 400 woorden).*

Het onderzoek draagt bij aan het lectoraat Kunst | Cultuur | Transitie, HZ University of Applied Sciences door artistiek onderzoek te positioneren als **gelijkwaardige vorm van kennisgeneratie** binnen systeemtransities. Uitgangspunt is dat cultuurverandering een cruciale, maar onderbelichte dimensie is van systeemverandering, en dat artistiek onderzoek kennis oplevert over waarden, betekenisgeving, verbeelding en handelingsvermogen die via reguliere beleids- en onderzoeksmethoden moeilijk toegankelijk is.

Het onderzoek ontwikkelt en beproeft **artistieke werk- en reflectievormen die niet illustratief zijn, maar richtinggevend kunnen zijn voor transitieprocessen**. Via belichaamde, associatieve ervaringsvormen – waarin het symbolische, emotionele en onbewuste een rol spelen – worden inzichten gegenereerd die in co-creatie worden geduid en verbonden aan beleids- en organisatiepraktijken. Daarmee draagt het onderzoek bij aan het ontwikkelen van nieuwe verhalen, vaardigheden en vormen van samen leren die nodig zijn om systeemverandering in de samenleving te oefenen.

Voorstel professional doctorate

Een kernpijler van het lectoraat is samenwerking met beleidspraktijken. Het onderzoek sluit hierop aan door artistiek onderzoek te verweven met transitieprocessen binnen de provincie Zeeland, in samenwerking met beleidsmakers, kunstenaars, maatschappelijke organisaties en kennispartners. Daarnaast sluit het aan bij de samenwerking binnen het Delta Climate Center rond de opgaven voor Zeeland richting 2050 op het gebied van land, water, voedsel, economie en energie.

Change Management (De Haagse Hogeschool)

Dit onderzoek sluit nauw aan en is in zekere zin een voortzetting van het onderzoek dat Marjolijn Zwakman bij het lectoraat Change Management heeft gedaan. We hebben jarenlang in de 'gecontroleerde omgeving' van workshops geëxperimenteerd om met de middelen die kunst aanreikt **het dominante organisatiediscours vloeibaar te maken**, en zo ruimte te maken voor nieuwe (handelings)perspectieven. Het voorgestelde onderzoek brengt de inzichten die we hebben opgedaan naar levendige, actuele organisatiepraktijken. Het is 'onderzoek in het wild' en daarmee zeer relevant voor het lectoraat Change Management om bij betrokken te blijven.

Artistic Connective Practices (Fontys)

Het onderzoeksproject sluit uitstekend aan bij het lectoraat Artistic Connective Practices (ACP) en het Fontys CoE Arts, Culture and Embodied Change, waarvan ACP onderdeel is. In één lijn met het Fontys-beleid om onderwijs en onderzoek te doen voor een inclusieve, duurzame en weerbare samenleving, sluit het project door de **artistieke en belichaamde vormen van werken** uitstekend aan bij zowel het lectoraat als het CoE. Het focussen op transities in een specifieke regio biedt een invalshoek die wij toejuichen, omdat zij de werkwijzen en maatschappelijke vraagstukken, waar het lectoraat tot nu toe aan werkt, gaat uitbreiden en zo het werk verbreedt en verstevigt.

Motivatatie werkveldbegeleiders

Motivatatie voor het traject en de kandidaat. *Geef een motivatie voor het PD-traject vanuit het werkveld/de praktijk, de kandidaat en de aansluiting van het traject op de organisatie(s) (max. 400 woorden).*

Provincie Zeeland

De Provincie Zeeland ondersteunt dit PD-traject vanuit het besef dat hedendaagse transitieprocessen zo complex zijn geworden dat zij niet langer uitsluitend binnen bestaande beleids- en systeemkaders kunnen worden vormgegeven. Opgaven rond ruimte, water, klimaat en gemeenschap vragen om het **expliciet toelaten van onzekerheid, meerstemmigheid en nieuwe perspectieven**.

De Provincie erkent dat zij deze beweging niet alleen kan maken en kiest er daarom bewust voor om **kunst en artistiek onderzoek een betekenisvolle rol te geven binnen transitieprocessen**.

Artistiek onderzoek wordt gezien als een manier om andere vormen van informatie te ontsluiten,

Voorstel professional doctorate

voorbij analyse en probleemoplossing, en om te verkennen wat nog niet vastligt of benoemd kan worden.

Dit PD-traject maakt deel uit van een meerjarige samenwerking (vanaf 1 januari 2026, looptijd drie jaar) tussen de Provincie Zeeland en het lectoraat Kunst | Cultuur | Transitie. Doel is het opzetten van een structurele infrastructuur waarin artistiek onderzoek duurzaam wordt verbonden met beleidsontwikkeling en gebiedsgerichte praktijk. De PD draagt hier zowel inhoudelijk als procesmatig aan bij.

De werkveldbegeleiders zien in Marjolijn Zwakman een PD-kandidaat die deze verbinding kan dragen. Haar onderzoek levert niet alleen inhoudelijke inzichten op voor gebiedsontwikkeling, maar ontwikkelt ook overdraagbare methodologie voor samenwerking tussen overheid en artistiek onderzoek. Voor de Provincie Zeeland is dit PD-traject daarmee **zowel een leerproces als een investering in toekomstbestendig werken aan transities**.

Theaterproductiehuis Zeeland

Vanuit een gedeelde motivatie om **vanuit een WIJ-denken artistieke praktijken te ontwikkelen**, is het gesprek tussen An Hackselmans en Marjolijn gestart. Al tijdens de eerste ontmoeting werd een sterke inhoudelijke en artistieke aansluiting zichtbaar, gevoed door een gedeelde achtergrond aan de Toneelacademie Maastricht.

Binnen TPZ/ZNF bestaat een duidelijke behoefte om samenhang te creëren tussen initiatieven in het Zeeuwse artistieke veld, zodat gezamenlijk kan worden bijgedragen aan de maatschappelijke uitdagingen van de provincie. In haar PD-traject onderzoekt Marjolijn hoe via een artistieke vorm **een directe verbinding kan ontstaan tussen het artistieke veld en beleid**, waarbij de artistieke praktijk niet alleen motor is, maar ook **richtinggevend voor verandering**.

Als artistiek directeur van TPZ/ZNF is het de kerntaak van An Hackselmans om voorwaarden te scheppen voor betekenisvolle onderzoeks- en creatieprocessen, benaderd vanuit een beweeglijk dramaturgisch denken. Vanuit deze ervaring kan zij optreden als kritisch klankbord, betrokken begeleider en ondersteunende kracht. Deze rol neemt zij ook mee in haar begeleiding binnen dit PD-traject, waarin onderzoekend en creërend werken centraal staan.

Voorstel professional doctorate

V Akkoordverklaringen

Bij het ondertekenen van de akkoordverklaring stemt de PD-kandidaat ermee in dat zijn/haar persoonsgegevens verwerkt worden conform de privacyverklaring (Bijlage 1).

Onderstaande betrokkenen geven door ondertekening aan akkoord te gaan met het bijgevoegde voorstel voor het starten met het PD-traject.

Ondertekening PD-kandidaat

Utrecht 29-01-2026

.....
Plaats en datum

Handtekening

Ondertekening begeleidend lector 1

Vlissingen 29-01-2026

.....
Plaats en datum

Handtekening

Ondertekening begeleidend lector 2

Rotterdam, 24 januari 2026

.....
Plaats en datum

Handtekening

Voorstel professional doctorate

Optioneel: Ondertekening derde begeleider hogeschool

Den Haag, 23 januari

.....
Plaats en datum

Handtekening

Ondertekening werkveldbegeleider 1

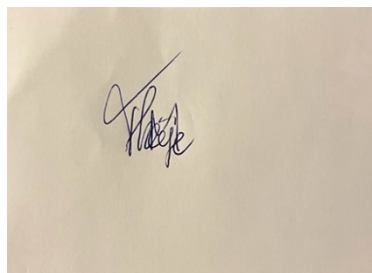

Middelburg, 30 januari 2026

.....
Plaats en datum

Handtekening

Ondertekening werkveldbegeleider namens de provincie Zeeland

Vlissingen, 29 januari 2026

.....
Plaats en datum

Handtekening

Voorstel professional doctorate

VI Bijlage 1: Privacyverklaring

In deze privacyverklaring kun je lezen welke persoonsgegevens HZ University of Applied Sciences verzamelt en hoe die worden verwerkt. Ook kun je in deze verklaring terugvinden welke rechten je hebt en hoe je deze verwezenlijkt. Wij dienen ons hierbij te houden aan de toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Bij het verwerken van persoonsgegevens is ons beleid om transparant te zijn over waarom en hoe we persoonsgegevens verwerken. Deze versie van het privacyverklaring is opgesteld op 1 maart 2023. De privacyverklaring kan gedurende de pilot periodiek worden herzien. Mocht er een nieuwe komen, dan word je hierover geïnformeerd.

Wie verwerkt de persoonsgegevens?

In het kader van dit traject zijn HZ University of Applied Sciences en de Graduate Commissie van het betreffende domein gezamenlijk verantwoordelijk voor de verwerkingen van jouw persoonsgegevens. De persoonsgegevens worden verwerkt door HZ University of Applied Sciences en door de Graduate Commissie.

Met wie worden persoonsgegevens gedeeld?

HZ University of Applied Sciences deelt persoonsgegevens die ingevuld zijn in het PD-voorstel met de Graduate Commissie.

De Graduate Commissie deelt de uitslag van de beoordeling met Regieorgaan SIA.

Waarom worden er persoonsgegevens verwerkt?

Jouw persoonsgegevens worden verwerkt om te beoordelen of je in aanmerking komt om te starten met een professional doctorate traject (PD-traject):

- stap 1: HZ University of Applied Sciences zal als eerste lezer jouw PD-voorstel beoordelen of je in aanmerking komt voor stap 2;
- Stap 2: De Graduate Commissie zal als tweede lezer jouw PD-voorstel beoordelen of je in aanmerking komt voor het starten van een PD-traject.
- Stap 3: Regieorgaan SIA zal marginaal toetsen en hiermee checken of je voldoet aan alle criteria en daarmee in aanmerking komt voor een PD-beurs.

HZ University of Applied Sciences en Graduate Commissie verwerken persoonsgegevens om een overzicht te onderhouden van de PD-kandidaten in het kader van de trekkingsrechten per hogeschool gedurende de duur van PD-pilot.

Daarnaast worden de gegevens gebruikt voor het monitoren en evalueren van de PD-pilot.

Met welke grondslagen verwerken wij persoonsgegevens?

De persoonsgegevens worden verwerkt op basis van de eerste grondslag uit de AVG: toestemming.

Voorstel professional doctorate

Wij verkrijgen jouw toestemming door middel van de akkoordverklaring in het PD-voorstel. Dit wordt expliciet vermeld in de akkoordverklaring.

Welke persoonsgegevens worden er verwerkt?

HZ University of Applied Sciences en Graduate Commissie verwerken van meerdere categorieën betrokkenen persoonsgegevens. We verbinden ons ertoe alleen te vragen om persoonsgegevens die strikt noodzakelijk zijn voor het betreffende doel. Hieronder staan de gegevens die worden verwerkt.

- Identiteitsgegevens: Titel(s), voornaam, voorletters, achternaam, geboortedatum, woonadres.
- Contactgegevens: Telefoonnummer, e-mailadres.
- Werkgerelateerde gegevens: huidige functie, organisatie, aanstellingsomvang.
- Curriculum Vitae
- Motivatie.

Hoe lang worden de persoonsgegevens bewaard?

HZ University of Applied Sciences en de Graduate Commissie bewaren de persoonsgegevens gedurende de duur van de pilot, die loopt van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2030. Na afronding van de evaluatie van de pilot vernietigt HZ University of Applied Sciences en de Graduate Commissie de bestanden en de daarin vermelde persoonsgegevens.

Bij wie kan je een verzoek indienen tot uitoefening rechten?

Je hebt het recht om jouw toestemming voor de verwerking van je gegevens op elk moment in te trekken. Je kunt een verzoek tot verwijdering van je gegevens indienen bij de ambtelijk secretaris van de Graduate Commissie: l.swaving@avans.nl

Mocht jouw verzoek of klacht naar jouw mening niet naar behoren zijn afgehandeld, dan heb je de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het uitoefenen van de rechten is kosteloos, behoudens misbruik.